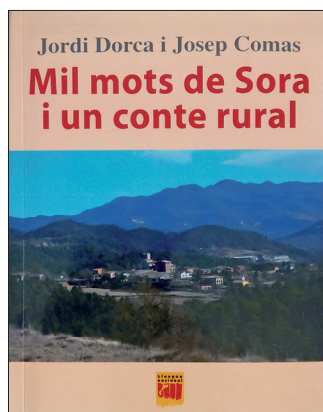

El tamboret

Jordi Dorca i Josep Comas,
Mil mots de Sora i un conte rural,
Llengua Nacional,
Barcelona 2015

Tota col·lectivitat té el seu tamboret que, si és estable, se sosté sobre els petges del record, de la parla i de la geografia (física, econòmica i política), determinant dels dos primers ítems. Espriu, com molts d'altres, en proposar-se de «salvar els mots», ajudà a reparar l'humil moble, que ballava massa des de feia temps. Metàfores enllà, tot això per a comentar aquest *Mil mots de Sora i un conte rural*, llibre-document bastit per Josep Comas (Sora 1946, escriptor) i Jordi Dorca (l'Hospitalet de Llobregat 1962, lingüista).

Sora és un municipi de pocs habitants molt extens, situat al nord-est d'Osona i que llinda amb el Lluçanès, el Berguedà, el Ripollès i el Bisaura. Lingüísticament, poua de totes bandes tot preservant un tresor lingüístic considerable. Els dos autors n'han fet una suma efectiva: en primer lloc, en Comas (força més conegut com «en Josep de Sora») obre amb la narració «El jornalera», situada als anys cinquanta, fent un retrat de l'ambient rural i d'una vida prou difícil que, en perspectiva d'avui, roman a les golfes del record. Però n'és un testimoni ben viu i ens el deixa ben fixat per tal que ens quedi ben present. I de retruc, és clar, hi surt la llengua, els modismes i expressions que en gran part avui tenim —o pensàvem tenir— oblidats. Segona-

ment, macera aquesta memòria amb un seguit de fotografies actuals (fetes per ell mateix) que la complementen. A part del petit nucli urbà, ens assenyalava amb la càmera els masos del terme que han sobreviscut, silencis sentinelles, al pas de la història i també amb alguna incidència literària posterior que no dic: Colldecamps, Colldebassa, Masdamunt, Boixader, Rocafiguera... (no els esmento pas tots, simplement vull remarcar també com és d'important que la nostra toponímia no es perdi en maremagnums de carrers i places sovint desmemoriats). I, tercer i a remolc de les dues parts anteriors, arriba l'aportació d'en Dorca. Lingüista impenitent, dialectòleg burxador fins al més mínim mot, aquesta obra va representar per a ell una temptació evident com a investigador, catalogador i notari dels parlars dels entorns immediats. La col·laboració d'uns quants anys d'aquests dos autors reïx en l'anàlisi acurada d'un lèxic que corre el risc de perdre's i els permet l'aflorament de petites joies com *semblar un tòtil al cap d'un terròs*, *cantar l'espístola*, *ésser estret de pit i ample de butxaca* o, fins i tot (i amb humor), *saber que els de Montesquiu van a pixar al riu*. N'hi ha força més. Deixo que el lector les vagi descobrint a través dels 1.000 mots que Dorca ha recollit, analitzat, estudiat i documentat rigorosament en el repertori final del llibre.

Per les venes de la llengua flueixen les paraules. Memòria, mots i paisatge fan que aquests petges que suporten el tamboret de Sora s'integrin en el mobiliari cultural i lingüístic del món sense perill de cap pota ranca. ♦

VÍCTOR PALLÀS